

Odluka:

U-III/1631/2015

Zbirni podatci

Broj odluke: U-III/1631/2015

Datum odluke: 13.05.2015

Vrsta odluke: Odluka

[Poveznica do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Tekst

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Drugom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sutkinja Snježana Bagić, predsjednica Vijeća, te suci Mato Arlović, Davor Krapac, Ivan Matija, Duška Šarin i Miroslav Šeparović, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo Damir Hrgarek iz Donje Zeline, na sjednici održanoj 13. svibnja 2015. jednoglasno je donio

O D L U K U

I. Ustavna tužba se usvaja.

II. Ukidaju se:

- presuda i rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: Revt 221/14-2 od 9. prosinca 2014.
- presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj: PŽ-6024/13-3 od 18. ožujka 2014.
- presuda Trgovačkog suda u Zagrebu broj: P-829/07 od 5. svibnja 2009.

III. Predmet se vraća Trgovačkom sudu u Zagrebu na ponovni postupak.

IV. Ova odluka objavit će se u "Narodnim novinama".

O b r a z l o ž e n j e

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Pravodobnu i dopuštenu ustavnu tužbu podnio je Damir Hrgarek iz Donje Zeline (u daljnjem tekstu: podnositelj). Ustavna tužba je podnesena protiv presude i rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj: Revt 221/14-2 od 9. prosinca 2014., kojom je odbijena podnositeljeva revizija podnesena protiv presude Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: VTS) broj: PŽ-6024/13-3 od 18. ožujka 2014. Rješenjem Vrhovnog suda podnositeljeva dopuna revizije je odbačena kao nedopuštena.

Presudom Trgovačkog suda u Zagrebu broj: P-829/07 od 5. svibnja 2009. (u daljnjem tekstu: prvostupanjka presuda) naloženo je podnositelju (tuženom) da tužitelju, Vegafruit d.o.o. u stečaju iz Zagreba, isplati na ime naknade štete iznos od 1.018.607,45 kn sa zateznom zakonskom kamatom tekućom od dana donošenja presude pa do isplate sve u roku od 8 dana. Podnositelju je prvostupanjskom presudom naloženo da naknadi tužitelju trošak postupka u iznosu od 34.839,20 kn sa zakonskom zateznom kamatom koje teku od 5. svibnja 2009. pa do isplate.

2. U ustavnoj tužbi podnositelj navodi da su mu navedenim presudama povrijeđena ustavna prava zajamčena člankom 29. stavkom 1. i člankom 48. stavkom 1. Ustavom Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00.,

28/01., 76/10. i 5/14.) odnosno člankom 6. stavkom 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" broj 18/97., 6/99. - pročišćeni tekst, 8/99. - ispravak, 14/02. i 1/06., u daljnjem tekstu: Konvencija) i člankom 1. Protokola 1 uz Konvenciju.

3. Na temelju članka 67. stavka 2. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02., 49/02. - pročišćeni tekst, u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) podnositelj je Ustavnom sudu predložio privremenu odgodu izvršenja osporenih presuda do donošenja odluke o ustavnoj tužbi.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

4. Prvostupanjskom presudom Trgovačkog suda u Zagrebu podnositelju (tuženiku) je naloženo naknaditi tužitelju štetu u iznosu od 1,018.607,45 kn s pripadajućim zakonskim zateznim kamatama koje teku od donošenja presude do isplate i parnični trošak u iznosu od 34.839,20 kn. Prema obrazloženju prvostupanjske presude podnositelj je kao član uprave tužitelja povrijedio svoju obvezu vođenja poslova društva s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika te je društvu nastala šteta u utuženom iznosu. Tužitelj je prodao robu društvu S.H. Trgovina d.o.o. koje je robu dalje prodalo PPK Bjelovar d.d. Ovo je društvo platilo isporučenu robu S.H. Trgovini d.o.o. koje isporučenu robu nije platilo tužitelju. Tužitelj je pokrenuo ovršni postupak protiv S.H. Trgovine d.o.o., ali nije uspio naplatiti utuženi iznos. Prvostupanjski sud je obrazložio da je podnositelj bio član uprave i jedini član društva tužitelja te član društva i uprave u S.H. Trgovini d.o.o., a preostali član tog društva je jedini dioničar PPK Bjelovar d.d. Svoj poslovni udio u tužitelju podnositelj je prenio na društvo Vegafruit d.o.o. Bosna i Hercegovina i u razdoblju dok je, prije prijenosa poslovnog udjela, bio uprava tužitelja nije poduzeo radnje da od S.H. Trgovine d.o.o. naplati dužni iznos. Prvostupanjski sud je podnositeljeve tvrdnje da je osoba koja je vodila knjigovodstvene poslove u tužitelju i u S.H. Trgovini d.o.o. prenijela na žiro-račun svojeg obrta financijska sredstva u iznosu od 1.109.506,36 kn, a za koje činjenice podnositelj nije znao dok nije prestao biti član tužitelja i njegova uprava, ocijenio neosnovanim, uz obrazloženje da uprava društva odgovora za uredno vođenje poslovnih knjiga i vođenje poslova unutarnjeg nadzora. U presudi Trgovački sud u Zagrebu navodi:

"Kao što je utvrđeno društvo S.H. Trgovina d.o.o. je dužno tužitelju utuženi iznos a tuženi kao član tj. Direktor tužitelja i društva S.H. Trgovina d.o.o. nije s određenom pozornošću koja se od njega očekuje izvršio plaćanje društvu Vegafruit tj. Tužitelju. Svaki član uprave koji povrijedi svoju obvezu vođenja poslova društva s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika odgovaraju za štetu društvu. Tuženi nije dokazao da je primijenio pozornost urednog i savjesnog gospodarstvenika (član 252. st. 2. ZTD)."

5. VTS je presudom od 18. ožujka 2014., točkom I. izreke, djelomično odbio tužnikovu žalbu kao neosnovana i potvrdio presudu Trgovačkog suda u Zagrebu od 5. svibnja 2009. u dijelu stavka prvog izreke kojim je podnositelju naloženo isplatiti tužitelju iznos od 1,018.607,45 kn i u stavku drugom izreke. VTS je točkom II. izreke djelomično preinačio presudu Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni od 5. svibnja 2009. u dijelu stavka prvog izreke kojim je podnositelju naloženo isplatiti tužitelju zakonske zatezne kamate na iznos od 1,018.607,45 kn, te je presudio: "Nalaže se tuženiku platiti tužitelju zatezne kamate koje na iznos od 1,018.607,45 kn teku od 5. svibnja 2009. do isplate po stopi propisanoj čl. 29. st. 2. Zakona o obveznim odnosima uvećanjem eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za pet postotnih poena."

U obrazloženju presude VTS navodi:

"Ovaj drugostupanjski sud prihvaća činjenično stanje utvrđeno prvostupanjskom presudom kao i primjenu materijalnog prava u dijelu glavnog potraživanja te sukladno odredbi čl. 375. st. 5. ZPP-a neće posebno obrazlagati presudu.

Tuženik neosnovano navodi da je presuda zahvaćena žalbenim razlogom bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 6. ZPP-a jer je prvostupanjski sud onemogućio tuženika da raspravlja pred sudom time što je odbio izvođenje dokaza koje mu idu u korist. Prvostupanjski je sud, s obzirom na tužbenu osnovu, činjenice koje je tužitelj naveo u tužbi i one koje među strankama nisu sporne pravilno odlučio o izvođenju dokaza sukladno svojim ovlaštenjima iz čl. 220. st. 2. ZPP-a.

Naime, tuženik je predložio izvođenje dokaza saslušanjem svjedoka na okolnost tko je bio odgovorna osoba tužitelja i koje je mjere poduzeo tuženik (list 46.spisa), kao i na koji je način utvrđen dug prema tužitelju te da je tuženik prilikom primopredaje ukazao na postojeći dug radi počinjenog kaznenog djela. Članovi uprave moraju voditi poslove društva s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika, a ako povrijede svoje obveze odgovaraju za štetu društvu kao solidarni dužnici. U slučaju spora mora dokazati da su primijenili pozornost urednog i savjesnog gospodarstvenika (čl. 252. st. 1. i 2. ZTD-a). Predloženim dokazima ne bi se utvrdile odlučne činjenice tuženikovog oslobođenja od odgovornosti za štetu koja je nastala tužitelju.

Tuženik u žalbi i tijekom postupka navodi da je treća osoba koja je vodila knjigovodstvo tijekom 2005. godine prebacila iznos od 500.901,81 kn i tijekom 2006. godine iznos od 608.604,55 kn na svoj žiro-račun, ali navodi da za te zlouporabe nije odgovoran jer nije vodio poslovne knjige već je treća osoba obavljala veći dio tog posla. Ti su žalbeni navodi protivni zakonskoj odredbi čl. 428. st. 1. ZTD-a kojom je propisano da uprava društva odgovara za uredno vođenje poslovnih knjiga i vođenja poslova unutarnjeg nadzora kako to pravilno navodi prvostupanjski sud. Član uprave odgovara društvu za štetu ako ne samo svojom aktivnom radnjom već i propustom povrijedi dužnost koju ima prema društvu, ako to prouzroči štetu društvu i ako je ponašanje člana uprave skrivljeno.

U konkretnoj situaciji tuženik je prema nespornim utvrđenjima prvostupanjskog suda bio jedini član tužitelja i njegova uprava, član uprave i društva treće osobe kojoj je tužitelj prodao robu koja nije naplaćena, a jedini dioničar društva kojem je treća osoba prodala robu bio je ujedno i član društva i uprave treće osobe. Prema tome tuženik je sasvim izvjesno znao da pravni posao kojim je trećoj osobi S.H. Trgovini d.o.o. prodao robu sklopljen protivno odredbi čl. 49. u vezi s čl. 41. ZTD-a jer se radi o sklapanju ugovora sa samim sobom. Prema vlastitim tvrdnjama knjigovodstvene poslove u tužitelju i trećoj osobi obavljala je ista osoba koja je vlasnik knjigovodstvenog servisa, a tuženik je, unatoč tim činjenicama, u jednom duljem vremenskom razdoblju propustio vršiti unutrašnji nadzor vođenja poslovnih knjiga i s tim u vezi kontrolirati je li tužiteljev dužnik platio svoje dugovanje. Tuženik u žalbi zapravo potvrđuje utvrđenja prvostupanjskog suda o propuštanju vršenja unutarnjeg nadzora kada navodi da je upravo tuženik otkrio da su tužiteljeva potraživanja prema S.H. Trgovini d.o.o. fiktivno zatvorena. Ovo stoga što je kaznenu prijavu tuženik podnio tek 24. srpnja 2006. kad je prestao biti član uprave i društva tužitelja i kad je novac već bio prenesen na račun knjigovođe.

Međutim, sasvim je nejasno kakvo je bilo stanje tužiteljevog žiro-račun a u vrijeme dospijeca potraživanja prema trećoj osobi i fiktivnih plaćanja, a tuženik na te okolnosti nije predložio izvođenje dokaza. Iz spisa nije vidljivo kad je roba prodana trećoj osobi, ali je izvjesno da dospijeca plaćanja ispostavljenih računa prema podacima iz rješenja o ovrsi bilo u razdoblju od siječnja do lipnja 2006. godine. Neposredno prije nego su počela dospijevati tužiteljeva potraživanja tuženik je 19. prosinca 2005. uz naknadu od 150.000,00 EUR prenio Vegafruit d.o.o. Bosna i Hercegovina 60% svog poslovnog udjela, a 28. lipnja 2006. preostalih 40% za naknadu od 90.000,00 EUR. Pokrenuti ovršni postupak je po svemu sudeći bez mogućnosti naplate, slijedom čega tužitelju je izvjesno nastala šteta, koju je tuženik prema navedenim činjeničnim utvrđenjima i izvedenim dokazima izazvao skrivljeno."

VTS je ocijenio neosnovanim podnositeljeve žalbene navode da potraživanje koje tužitelj ne može naplatiti predstavlja nenaplaćeno potraživanje, a ne štetu. VTS obrazlaže da je, u situaciji kad treća osoba nije platila potraživanje tužitelju zbog nenaplaćenog potraživanja nastala šteta jer mu je umanjena imovina u visini nenaplaćenog iznosa, a koju je skrivio tuženik (podnositelj). VTS navodi da je podnositelj uz žalbu dostavio i zadužnice na kojima je ovjeren potpis knjigovođe 5. srpnja 2006., podatke o nemogućnosti naplate rješenja o ovrsi na računu knjigovođe, te sporazum o podnositeljevom prestanku ugovora o radu te je isticao da je sud propustio utvrditi tužiteljev doprinos nastaloj šteti jer nije dokazao koje je sve radnje poduzeo u svrhu naplate potraživanja prema S.H. Trgovini d.o.o. VTS RH zaključuje da se tu radi o novim činjenicama i novim dokazima koje nije moguće iznositi u žalbi slijedom čega one nisu predmet ispitivanja drugostupanjskog suda.

6. Vrhovni sud je u revizijskoj odluci konstatirao da je predmet spora zahtjev tužitelja za naknadu štete upravljen prema podnositelju kao članu uprave društva tužitelja - u smislu odredbe članka 252. stavak 1. i 2. u svezi s člankom 428. stavkom 1. i člankom 430. Zakona o trgovačkim društvima ("Narodne novine" broj 111/93., 34/99., 118/03. - u daljnjem tekstu: ZTD), te da su nižestupanjski sudovi taj zahtjev ocijenili osnovanim i stoga ga prihvatili. Vrhovni sud je reviziju

podnositelja ocijenio neosnovanom, a dopunu revizije nedopuštenom. U obrazloženju Vrhovni sud ističe:

"Suprotno revizijskim navodima u postupku pred drugostupanjskim sudom nije ostvarena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP. Pobijana presuda sadrži razloge o odlučnim činjenicama, ti razlozi nisu nejasni niti proturječni, a o odlučnim činjenicama ne postoji proturječnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava ili zapisnika o iskazima danim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika. U obrazloženju presude drugostupanjski sud je odgovorio na relevantne žalbene navode tuženika, pa tako i one procesnog karaktera - vezane uz tvrdnju da je prvostupanjski sud odbijanjem prijedloga za izvođenjem dokaza saslušanjem svjedoka počinio relativno bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. u svezi s čl. 220. st. 2. ZPP, a posljedično da je time onemogućio tuženiku da raspravlja pred sudom i ujedno počinio apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 6. ZPP, ocijenivši ih neosnovanima te je pritom i sam iznio razloge zbog kojih ocjenjuje da provođenje tih dokaza nije potrebno. Slijedom rečenog, ne stoji niti revizijski prigovor tuženika da je drugostupanjski sud, time što nije povodom žalbe tuženika sankcionirao navedene povrede, i sam počinio iste bitne povrede odredaba parničnog postupka.

U tom kontekstu, ne može se prihvatiti niti revizijski prigovor tuženika da mu je odbijanjem izvođenja predloženih dokaza uskraćeno pravo na pošteno suđenje propisano odredbom čl. 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ('Narodne novine - Međunarodni ugovori', broj 6/99 i 8/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10).

Slijedom izloženog, nije se ostvario revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka."

Vrhovni sud je u cijelosti prihvatio razloge iznesene u obrazloženju drugostupanjske presude, te je stoga podnositelja, na temelju članka 396.a stavka 1. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91., 91/92., 112/99., 117/03., 84/08., 123/08., 57/11. i 148/11. - pročišćeni tekst) uputio na razloge te presude.

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA

7.U ustavnoj tužbi podnositelj uvodno ukratko navodi bit spora, te ističe da je bio 100% vlasnik tvrtke DIV promet d.o.o. Podnositelj je u prosincu 2005. prodao 60% svog udjela tvrtki Vegafruit d.d. (BiH), a u lipnju 2006. istoj tvrtki Vegafruit d.d. (BiH) prodao je i preostalih 40% udjela. Tvrtka DIV promet d.o.o. promijenila je naziv u Vegafruit d.o.o., a sada je u stečaju pa ima naziv Vegafruit d.o.o u stečaju. Navodi da je do prosinca 2005. bio suvlasnik tvrtke S.H. Trgovina d.o.o., a od prosinca 2005. isključivi je vlasnik te tvrtke. Pojašnjava da su tvrtke DIV promet d.o.o. i S.H. Trgovina d.o.o. bile u poslovnoj suradnji. Tako je tvrtka S.H. Trgovina d.o.o. tijekom 2005. naručila i preuzela robu od DIV promet d.o.o. i istu robu prodala društvu PPK Bjelovar. PPK Bjelovar ispunilo je svoju obvezu prema društvu S.H. Trgovina d.o.o. Podnositelj nadalje ističe da je Aleksandra Marković (knjigovođa tvrtke S.H. Trgovina i rukovoditelj knjigovodstvenih i računovodstvenih poslova u DIV prometu) umjesto da ispunio obvezu tvrtke S.H. Trgovina prema DIV prometu, otuđila sredstva s računa S.H. trgovina i uplatila ih na račun svog obrta C.A.S.H., a u financijskim knjigama je prikazala kao da je S.H. Trgovina platila sredstva DIV prometu. Ovu kriminalnu radnju otuđivanja sredstava podnositelj je otkrio 4. srpnja 2006., izlaskom iz tvrtke DIV promet i pregledom poslovanja S.H. Trgovine. Navodi da je pokušao napraviti sporazum o naknadi sredstava s Aleksandrom Marković, koja je najprije pristala a onda odustala, te je potom o svemu 5. srpnja 2006. obavijestio nadzorni odbor DIV prometa i njegovog novog vlasnika (Vegafruit d.d. BiH). U ime S.H. Trgovine (u to vrijeme više podnositelj nije bio u DIV prometu pa napominje da više nije mogao postupati u njegovo ime) podnositelj je sve sam prijavio nadležnom državnom odvjetništvu. Ističe da je kazneni postupak protiv Aleksandre Marković zbog kaznenog djela iz članka 292. stavka 2. Kaznenog zakona i dalje u tijeku. Državni odvjetnik odustao je od kaznenog progona protiv podnositelja (za isto kazneno djelo) jer je utvrdio da nema dokaza da bi podnositelj svojim postupanjem ispunio obilježja tog kaznenog djela. Ni oštećena tvrtka nije nastavila kazneni progon protiv podnositelja, pa je postupak protiv njega obustavljen.

U ustavnoj tužbi podnositelj navodi da je, osim što je prijavio nadležnim tijelima kriminalne radnje Aleksandre Marković, pokrenuo i parnicu pred Općinskim sudom u Zagrebu kao tužitelj S.H. Trgovina protiv Aleksandre Marković i njezinog knjigovodstvenog obrta. Na temelju pravomoćne presude Općinskog suda u Zagrebu broj: P-6487/09 od 20. travnja 2012. pokrenuo je i dobio ovrhu na novčanim sredstvima ovršenice.

Podnositelj nadalje ističe da je Vegafruit d.o.o. Zagreb podnio u veljači 2007. tužbu protiv njega, radi naknade štete koju je navodno prouzročio tužitelju (ranije mu je naziv bio DIV promet) jer kao član uprave u društvu tužitelja nije poslove društva obavljao s pozornošću savjesnog gospodarstvenika. Tužitelj se pozvao na članak 430. stavak 1. Zakona o trgovačkim društvima. Iznos naknade štete je 1.018.607,45 kn, tj. iznos koji tvrtka S.H. Trgovine duguje Vegafruitu d.o.o. (ranije DIV prometu) po osnovi prethodno opisane poslovne suradnje.

U odgovoru na tužbu podnositelj je osporio navode tužbe, prije svega da je sam otkrio i ukazao na nepravilnosti u knjigovodstvu DIV prometa i S.H. Trgovine, da su mu odgovorni i ovlašteni djelatnici za financijsko, knjigovodstveno i računovodstveno poslovanje redovito podnosili izvješća, da su po dolasku novih partnera (Vegafruit d.d. BiH) izvršene dvije interne revizije poslovanja i nisu uočene nikakve nepravilnosti. Na okolnost neosnovanosti tužbe odnosno da je postupao kao dobar gospodarstvenik, podnositelj je predložio provođenje dokaza saslušanjem samog podnositelja i saslušanjem nekoliko svjedoka, te da se pribavi dokumentacija od FINA-e i izvrši uvid u spis broj: K-DO-311/06.

Podnositelj nadalje u ustavnoj tužbi navodi:

"U postupku je održana jedna glavna rasprava 21. travnja 2009. kojoj su prisustvovali samo punomoćnici stranaka. Nijedan dokaz nije izveden a sud je rješenjem odbio sve dokazne prijedloge mog punomoćnika. Nakon toga sud je donio presudu kojom mi je naložio da tužitelju isplatim utuženi iznos naknade štete. Obrazlažući odbijanje predloženih dokaza sud je u presudi naveo da sam kao uprava tj. direktor u društvu DIV promet d.o.o. i u društvu S.H. trgovina d.o.o. morao voditi poslove s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika a to nisam činio!

U žalbi sam, a i u reviziji, prije svega istaknuo da nisam imao priliku dokazivati da sam poslove vodio s dužnom pozornošću. Prvostupanjski sud mi je onemogućio sudjelovanje u postupku i dokazivanje da nisam kriv (jer krivnja tuženika u takvom postupku se pretpostavlja!). Naime, članovi uprave u slučaju spora ako se žele osloboditi krivnje moraju dokazati da su primijenili pozornost urednog i savjesnog gospodarstvenika. Meni sudovi nisu pružili mogućnost iznošenja obrane i dokazivanja suprotnog, već su mi štetu pripisali samo zato što kao član uprave po zakonu odgovaram za štetu. A to je prvostupanjski sud izriekom i naveo (da nisam vodio poslove urednog i savjesnog gospodarstvenika pa zato neće provesti dokaze koje sam predložio!). Nijedan sud u sva tri stupnja nije ni pokušao dati odgovarajuće, pravno relevantne razloge za takvo postupanje.

Ne omogućujući mi da uz primjenu svih dokaznih sredstava dokažem kako sam postupao kao savjestan gospodarstvenik, a time u konačnici o (ne)utemeljenosti tužbenog zahtjeva tužitelja, sudovi su zanemarili i povrijedili moje pravo na pravično suđenje u aspektu 'jednakosti oružja' kako ga tumače Ustavni sud (odluke broj: U-III-1128/2010, U-III-1188/2010 i dr.) i Europski sud za ljudska prava (Perić protiv Hrvatske, LB Interfinanz protiv Hrvatske, Olujić protiv Hrvatske i drugi). 'Načelo jednakosti procesnih oružja zahtijeva postojanje razumne mogućnosti obaju stranaka da izlože činjenice i podupru ih svojim dokazima, u takvim uvjetima koji niti jednu stranku ne stavljaju u bitno lošiji položaj u odnosu na suprotnu stranku'. 'Svrha članka 6. stavka 1. je prije svega osigurati interese stranaka i interese pravilnog izvršenja presude'. '... Sud u svojoj ocjeni je ii u postupku o kojemu se radi poštovano načelo ravnopravnosti stranaka, koje je značajka širega koncepta poštenoga suđenja ... pridaje značajnu važnost vanjskom dojmu i povećanoj osjetljivosti javnosti za pošteno vršenje pravde.'

Pravomoćnom presudom obavezan sam tužitelju isplatiti određeni (veliki) novčani iznos. Time se zadire u moja imovinska prava. Iako članak 48. stavak 1. Ustava ne sadržava izriekom proceduralne zahtjeve, oni su, prema stajalištu Ustavnog suda (primjerice U-III-4335/2010), toj ustavnoj odredbi inherentni. U konkretnom slučaju, kako je to već naprijed navedeno, osporeni sudski postupak nije mi pružio razumnu mogućnost da svoj slučaj iznesem pred sud. Stoga se može zaključiti da sudski okvir u konkretnom slučaju nije zadovoljio zahtjeve iz članka 48. stavka 1. Ustava odnosno članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju (v., mutatis mutandis, presudu ESLJP-a AGO SI protiv Ujedinjenog Kraljevstva).

Nadalje, sud je pogrešno tumačio da uopće postoji šteta. Ono što postoji je novčano potraživanje između dva trgovačka društva pri čemu činjenica da tražbina nije pravodobno plaćena ne znači da sam ja povrijedio bilo koju zakonsku obvezu. U konkretnom slučaju zapravo je oštećeno društvo S.H. trgovina d.o.o. jer je knjigovotkinja Aleksandra Marković

sporni iznos doznala s računa tog društva na račun svog obrta. Tužitelj Vegafruit d.o.o. međutim i dalje ima prema S.H. trgovina novčano potraživanje, pa stoga nije jasno na koji način bi tužitelj pretrpio štetu. U Hrvatskoj je svakodnevna pojava da trgovačka društva imaju problema s naplatom, no da bi jedan direktor bio odgovoran, potrebno je mnogo više od pukog utvrđenja da postoji neki dug i da je neka osoba u spornom razdoblju bila direktor. Gledano s pozicije Vegafruit d.o.o. ne postoji nikakva šteta, već obično fakturirano i nenaplaćeno potraživanje prema S.H. trgovina. U imovinu nekog trgovačkog društva ulazi i potraživanje koje to društvo ima prema drugom. Ako postoji potraživanje, onda nema umanjenja imovine, pa nema ni štete.

Dakle, osim što nema (moje) štetne radnje (uzroka), nema ni štete kao posljedice, pa onda ni uzročne veze. Sudovi osnovanost tužbenog zahtjeva temelje samo na pukoj činjenici da tužitelj nije naplatio određeno potraživanje koje ima prema tvrtki S.H. trgovina. Zanimaju sve moje navode iz odgovora na tužbu, iz žalbe i revizije, pa zloupotrebe koje je Aleksandra Marković počinila stavljaju meni na teret. Takvo postupanje sudova, uz činjenicu da nisu iznijeli ozbiljne, relevantne i dostatne razloge za svoje odluke, odnosno da svoja pravna stajališta nisu obrazložili na način koji bi otklonio sumnju u arbitarnost njihova postupanja i odlučivanja, ukazuje da su sudovi postupali arbitrarno. Time mi je povrijeđeno ustavno pravo na pravično suđenje i pravo vlasništva, budući da sam na temelju arbitrarne sudske odluke obvezan platiti veliki iznos novaca."

8.U obrazloženju predložene odgode osporene presude podnositelj navodi da bi eventualnom ovrhom u osporenim presudama naznačenog iznosa naknade štete u iznosu od 1.018.607,45 kn njegov poslovni i privatni život bio doveden ispod nivoa potrebnog za osnovno preživljavanje. Za navedeni iznos za koji ističe da je realno on oštećen, a da bi ga sada morao podmiriti, navodi da nije u mogućnosti podmiriti. Navodi da niti on osobno niti njegova obitelj nemaju toliki iznos sredstava kojim bi mogli platiti navedeni iznos, a kuća u kojoj žive već je pod hipotekom. Naglašava da je pod stalnim pritiskom moguće ovrhe njegov poslovni život ugrožen i oštećen, te da to utječe na njegovu obitelj, i emocionalno i materijalno. Podnositelj zaključno ističe da je u skladu s tim, za vrijeme vođenja konkretnih sudskih postupaka, u koje je kaže osobno krenuo misleći da je bitno da postupi pravedno i prijavi nelegalno postupanje, njegovo zdravlje bitno narušeno.

Ustavnom sudu predlaže da odgodi ovrhu osporene presude do donošenja odluke o ustavnoj tužbi, jer misli da takvom odgodom ne bi nikom bila nanesena šteta, a pogotovo da ona ne bi bila suprotna javnom interesu. Budući da smatra da je iz obrazloženja ustavne tužbe vidljivo da je postupak koji je prethodio ustavnoj tužbi proveden u suprotnosti s navedenim ustavnim i konvencijskim jamstvima, za podnositelja je neophodno spriječiti ovrhu i na taj način dosuđenog iznosa naknade štete.

IV. OCJENA USTAVNOG SUDA

9.Polazeći od navoda podnositelja, ustavna tužba razmotrena je u odnosu na povredu ustavnog prava na pravično suđenje iz članka 29. stavka 1. Ustava.

Članak 29. stavak 1. Ustava glasi:

"Članak 29.

Svatko ima pravo da ... sud pravično ... odluči o njegovim pravima i obvezama ...

10.Sadržaj ustavnog prava zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava ograničen je na postupovna jamstva pravičnog suđenja, pa Ustavni sud, ocjenjujući navode ustavne tužbe sa stajališta tog ustavnog prava, ispituje eventualno postojanje povreda u postupcima pred sudovima i na temelju toga ocjenjuje je li postupak, razmatran kao jedinstvena cjelina, bio vođen na način koji je podnositeljima osigurao pravično suđenje.

Da bi zakonske odredbe kojima je uređen pravni položaj stranaka odnosno njihovih zastupnika u postupcima pred sudom udovoljile zahtjevu kojeg postavlja članak 29. stavak 1. Ustava, pravni položaj stranaka i njihovih zastupnika mora biti jednak odnosno sudovi u postupku moraju osigurati jednakost stranaka u mogućnosti korištenja procesnih

sredstava (jednakost oružja, jednakost sredstava).

Načelo jednakosti sredstava, u smislu pravične ravnoteže među strankama (fair balance) čini jedan od bitnih konstitutivnih elemenata prava na pravično suđenje. S tim u vezi, to načelo nužno obuhvaća razumnu mogućnost stranaka da izlože činjenice i podupru ih svojim dokazima na način da niti jednu od stranaka ne stavljaju u bitno lošiji položaj u odnosu na suprotnu stranku. Ustavni sud u svojoj je praksi prihvatio stajališta Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP) izražena u presudama Perić protiv Hrvatske (presuda, 27. ožujka 2008., zahtjev br. 34499/06, §§ 24. i 25., u odnosu na povredu članka 6. stavka 1. Konvencije) i LB INTERFINANZ A.G. protiv Hrvatske (zahtjev br. 29549/04, presuda od 27. ožujka 2008.), primjerice u odlukama U-III-2182/2014 od 17. lipnja 2014. ("Narodne novine" broj 108/14.), U-III-3874/2008 od 4. travnja 2012., U-III-4304/2011 od 15. listopada 2014.

Tako je ESLJP u presudi Perić protiv Hrvatske istaknuo:

"19. ... S time u vezi, Sud smatra da načelo jednakosti oružja u kontekstu građanske parnice između privatnih stranaka nužno obuhvaća razumnu mogućnost obaju stranaka da izlože činjenice i podupru ih svojim dokazima, u takvim uvjetima koji niti jednu od stranaka ne stavljaju u bitno lošiji položaj u odnosu na suprotnu stranku. Na nacionalnim je vlastima da osiguraju u svakom pojedinačnom slučaju ispunjenje tih zahtjeva (vidi Dombo Beheer, citiran gore, str. 19, par. 33).

U presudi LB INTERFINANZ A.G. protiv Hrvatske, između ostalog, navodi: "Sud ponovo ističe da prema njegovoj praksi načelo jednakosti procesnih oružja zahtijeva postojanje razumne mogućnosti obaju stranaka da izlože činjenice i podupru ih svojim dokazima, u takvim uvjetima koji niti jednu stranku ne stavljaju u bitno lošiji položaj u odnosu na suprotnu stranku (...).

11. Ističući razloge za povredu jednakosti oružja kao aspekta prava na pravično suđenje, zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava odnosno člankom 6. stavkom 1. Konvencije podnositelj navodi da je u postupku pred prvostupanjskim sudom održana jedna glavna rasprava, kojoj su prisustvovali samo punomoćnici stranaka, te da niti jedan dokaz nije izveden, a sud je rješenjem odbio sve dokazne prijedloge podnositeljevog punomoćnika. Nakon toga sud je donio presudu kojom je podnositelju naložio da tužitelju isplati utuženi iznos naknade štete.

12. Ustavni sud te je prigovore sagledao u svjetlu vrste spora koji je prethodio ustavnosudskom postupku. Naime, riječ je bila o parničnom postupku u kojem tužitelj (trgovačko društvo) tuži člana uprave za naknadu štete koja mu je nastala zbog toga što je tuženik (član uprave) povrijedio svoju obvezu vođenja poslova društva s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika. Kao što su to sudovi naveli (vidi točke 4. i 5. obrazloženja ove odluke) u slučaju takvog spora tuženik (član uprave) mora dokazati da je primijenio pozornost urednog i savjesnog gospodarstvenika (članak 252. stavci 1. i 2. ZTD-a).

Uvidom u osporene presude, te u spis predmeta Ustavni sud je utvrdio da je u postupku pred prvostupanjskim sudom podnositelj i u odgovoru na tužbu i na glavnoj raspravi održanoj 21. travnja 2009., putem punomoćnika, predložio da se saslušaju: svjedok Marinko Đaković na okolnost tko je bila odgovorna osoba unutar društava i koje je mjere podnositelj poduzeo, potom svjedok Ante Vrandetić na istu okolnost, te svjedoka Muharema Salihbašića na okolnost da je podnositelj ukazao kod primopredaje na postojeći dug radi počinjenog kaznenog djela. Podnositelj je također na raspravi predložio da se s konkretnim postupkom zastane do završetka kaznenog postupka.

Trgovački sud u Zagrebu je, na navedenoj glavnoj raspravi održanoj 21. travnja 2009., odbio prijedloge podnositelja za saslušanje navedenih svjedoka "iz razloga što je tužbeni bio zakonski zastupnik i odgovorna osoba kako kod tužitelja tako i u društvu SH TRGOVINA." Glavna rasprava je zaključena, a ročište za objavu presude određeno za 5. svibnja 2009.

13. Ustavni sud smatra potrebnim ponoviti svoje utvrđenje da je Trgovački sud u Zagrebu na jednom ročištu proveo i zaključio glavnu raspravu, te odbio sve podnositeljeve prijedloge za saslušanje svjedoka na okolnosti kojima je podnositelj imao namjeru dokazati da je primijenio pozornost urednog i savjesnog gospodarstvenika.

Ovom odlukom Ustavni sud ne dovodi u pitanje načelo slobodne ocjene dokaza suda iz članka 8. ZPP-a. Osim toga, nije na Ustavnom sudu ocjenjivati koje odlučne činjenice redovni sudovi trebaju utvrđivati niti koje dokazne prijedloge stranaka moraju prihvaćati ili odbijati. Međutim, Ustavni sud napominje da je obveza sudova da, u cilju osiguranja pravičnog suđenja o pravima i obvezama stranaka, u postupku svakoj stranci omoguće da iznose dokaze kojima bi potkrijepile odnosno utvrdile svoje navode, a pogotovo one od kojih ovisi meritorno rješavanje spora (stajalište Ustavnog suda izraženo u odluci broj: U-III-3874/2008 od 4. travnja 2012.

Slijedom navedenog, Ustavni sud utvrđuje kako odbijanje dokaznih prijedloga podnositelja u konkretnom slučaju, nije bilo u skladu s jednakošću oružja, kao jednim od zahtjeva pravičnog suđenja. Nadalje, pristup drugostupanjskog, a potom i revizijskog suda u žalbenom odnosno revizijskom postupku prilikom razmatranja žalbenih odnosno revizijskih prigovora podnositelja, ocjenjivanja cjelokupnog postupka i razloga osporenih presuda može se ocijeniti suviše formalističkim, nedostatnim i arbitrarnim.

Stoga, sagledavajući postupak koji je prethodio ustavnosudskom postupku kao jedinstvenu cjelinu, Ustavni sud utvrđuje da isti nije vođen na način koji je podnositelju osigurao pravo na pravično suđenje što je, prema ocjeni Ustavnog suda, dovelo do povrede prava podnositelja na pravično suđenje propisano člankom 29. stavkom 1. Ustava i člankom 6. stavkom 1. Konvencije.

14. Budući da je u konkretnom postupku utvrdio povredu ustavnog i konvencijskog prava na pravično suđenje, Ustavni sud nije ocjenjivao eventualno postojanje povrede članka 48. stavka 1. Ustava, kojeg je podnositelj također isticao u ustavnoj tužbi.

15. Na temelju članaka 74. i 76. Ustavnog zakona odlučeno je kao u točkama I., II. i III. izreke.

16. Točka IV. izreke donesena je na temelju članka 29. stavka 1. Ustavnog zakona.

17. Uslijed odluke o ustavnoj tužbi, o prijedlogu podnositelja za odgodu ovrhe na temelju članka 67. stavka 2. Ustavnog zakona nije rješavano.

PREDSJEDNICA VIJEĆA
dr. sc. Snježana Bagić, v. r.

Zagreb, 13. svibnja 2015.

Broj: U-III/1631/2015